

ЧАСТИЧНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Институция: **Висш съдебен съвет на Република България**

Нормативен акт: **Наредба за медиаторите и процедурите в съдебните центрове по медиация**

За включване в законодателна програма на Висшия съдебен съвет за периода: **2025 г.**

Дата: **09.07.2025 г.**

Контакт за въпроси: **Юлиан Ангелов**

Телефон: **02/9304946**

1. Дефиниране на проблема:

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които оправдават нормативната промяна.

В Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) е включена Реформа 3 (K10.P3) „Въвеждане на задължителна съдебна медиация“.

За изпълнението на реформата е необходимо изпълнението на етап 227 „Влезли в сила законодателни изменения в относимото законодателство за въвеждане на задължителна съдебна медиация при някои граждански и търговски спорове“.

Със Закона за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (обн., ДВ, бр. 55 от 8 юли 2025 г.), приет от 51-то Народно събрание, се въвеждат съществени промени, насочени към насърчаване на извънсъдебното разрешаване на спорове чрез медиация. Сред основните изменения е изричното задължение съдът да указва на страните лично участие в информационна среща, чиято цел е да ги запознае със същността, принципите и процедурата по медиация, ролята на медиатора, както и възможните правни последици от споразумението, включително и по отношение на развитието на висящото съдебно производство. Информационната среща не води до спиране на съдебния процес, като съдопроизводствените действия продължават, което гарантира баланс между ефективността на правосъдието и възможността за доброволно уреждане на спора.

Във връзка с тези изменения, в чл. 25 от Закона за медиацията се предвижда издаването на подзаконова нормативна уредба, с която да се уредят в детайли редица аспекти, свързани с функционирането на съдебните центрове по медиация:

- подбора, обучението, статута и дейността на медиаторите към съдебните центрове;
- организацията на провеждането на информационните срещи и процедурите по медиация;
- информацията, която медиаторите предоставят на съдебните центрове относно проведените процедури, при спазване на принципа на поверителност;
- размера на дължимите от страните такси, вида на разноските, както и

възнаграждението на медиаторите при висящи съдебни дела.

Приемането на тази наредба е необходимо за ефективното прилагане на новите законови разпоредби и за създаване на единни стандарти за дейността на съдебните центрове по медиация. С това се цели укрепване на доверието в медиацията като алтернативен способ за разрешаване на правни спорове и облекчаване на натовареността на съдилищата.

1.2. Опишете какви са проблемите в приложението на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Идентифицираният проблем не е възможно да бъде решен в рамките на съществуващото законодателство, чрез промяна на организацията на работа, с институционални мерки, а единствено чрез нормативни допълнения.

С предложения проект на Наредба за медиаторите и процедурите в съдебните центрове по медиация се уреждат условията и реда за подбора, статута и дейността на медиаторите към съдебните центрове; обучението на медиаторите към съдебните центрове; мандатът и оценката на дейността на медиаторите към съдебните центрове; организацията на провеждането на информационните срещи и на процедурите по медиация в съдебните центрове; информацията, която медиаторите предоставят на съдебните центрове във връзка с проведените информационни срещи и процедури по медиация при спазване на принципа на поверителност; размерът на дължимите от страните такси за съдебния център, вида на разноските в информационната среща и в процедурата по медиация по висящи съдебни дела и възнаграждението на медиаторите към съдебните центрове.

Целите на Наредбата са осигуряване на ефективно използване на медиацията по висящи съдебни дела, както и гарантиране на високото качество на провежданите в съдебните центрове информационни срещи за процедури по медиация и на самите процедури по медиация.

В Глава Втора е уреден реда, по който се извършва подборът на медиаторите в съдебните центрове по медиация. Изрично е посочено, че за медиатор към съдебен център може да бъде вписано лице, което има висше образование, отговаря на изискванията на чл. 8, ал. 1 от Закона за медиацията, и е преминало допълнителен подбор и специализирано обучение по реда на тази наредба. Подробно са разписани правила за комисията по подбор, обявяването на процедурата по подбор, реда за кандидатстване, изискванията за допускане до подбор, провеждането на самия подбор и класирането на кандидатите за съдебни медиатори.

Целта на наредбата е да гарантира прозрачна процедура по подбор, изградена на принципа на конкуренция въз основа на професионалните качества, знания и умения на кандидатите.

Подборът на медиаторите се състои в оценка на техните професионални знания и умения в областта на медиацията и оценка на мотивацията и на опита в професионалната сфера, в която работи кандидатът, въз основа на представени от тях документи, писмен

тест и устно събеседване.

В Раздел I на Глава трета е регламентирано специализираното обучение на медиаторите към съдебните центрове. Целта на това обучение е да надгради знанията и практическото прилагане на уменията на медиаторите за осъществяване на информационни срещи в процедури по медиации по висящи съдебни дела. Предвидено е, че то се извършва по програма на съдийската колегия на ВСС, както и че се провежда в рамките на най-малко 20 учебни часа, като практическата част е поне половината от часовете. Обучението е задължително и безплатно за медиаторите, завършва с полагането на изпит и издаване на удостоверение.

В Раздел II на Глава трета са регламентирани списъците на медиаторите към съдебните центрове при окръжните съдилища. В списъка се вписват медиаторите, които успешно за преминали подбора и специализираното обучение.

В Раздел III на Глава трета са регламентирани условията за мандата и оценката на дейността на медиаторите.

В Глава Четвърта е регламентирано провеждането на информационната среща и на процедурата по медиация. Правилото, което се въвежда е, че информационната среща се провежда в съдебния център към окръжния съд, в който се разглежда делото или в чийто район се намира районният съд, в който се разглежда делото. В случай, че делото се разглежда в районен съд, към който е създаден самостоятелен съдебен център, информационната среща за процедурата по медиация се провежда в този съдебен център. В случай, че делото се разглежда в районен съд, към който е създадено териториално поделение на съдебен център към окръжния съд, информационната среща за процедурата по медиация се провежда в това териториално поделение. Предвидена е хипотезата, когато страните са насочени да участват в информационна среща за процедура по медиация от въззивния съд и делото се разглежда от апелативен съд, че тогава информационната среща се провежда в съдебния център към окръжния съд, който е разгледал делото като първа инстанция.

В ал. 5 на чл. 45 е уредена хипотезата, когато между страните има висящи дела в различни съдилища. В ал. 6 и 7 на чл. 45 са предвидени възможности за провеждане на информационната среща по видеоконферентна връзка или в друго помещение, определено от председателя съда.

При провеждането на информационната среща и на процедурата по медиация подробно са разписани следните въпроси: уведомяването на координатора за постановеното от съда определение, срокове за определяне на дата и час за провеждане на информационна среща за процедура по медиация от координатора, а когато това е необходимо и мястото за провеждането ѝ; връчването на съобщенията до страните; процедурата по избор на медиатора; уведомяването на медиатора, отлагане на информационната среща за процедурата по медиация, отвеждане на медиатора, както и продължаването на процедурата по медиация след провеждането на информационната среща.

В Глава Пета са регламентираны заплащане на информационната среща и на процедурата по медиацията, провеждана в съдебните центрове, възнаграждението на медиаторите и разноските.

Установено е задължение за Висшия съдебен съвет да осъществява контрол за изразходваните средства от органите на съдебната власт за изплащане на възнаграждения на медиаторите и необходимите разходи за провеждане на

информационни срещи и на процедури по съдебна медиация.

От изложеното е видно, че с оглед измененията в Гражданско-процесуалния кодекс и Закона за медиацията не е възможно идентифицираният проблем да се разреши в рамките на действащото законодателство.

Посочете дали са изготвени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Наредба за медиаторите и процедурите в съдебните центрове по медиация е нов нормативен акт, изготвен въз основа на измененията и допълнения на Закона за медиацията, обнародвани в ДВ, бр. 55 от 8 юли 2025 г., поради което не са изготвяни последващи оценки на въздействието му.

2. Цели: Посочете целите, които си поставя нормативната промяна по конкретен и измерим начин и график за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

1. Изпълнение на законово задължение по чл. 25 от Закона за медиацията;
2. Създаване на регламентиран и прозрачен ред за подбор на съдебни медиатори;
3. Установяване на програма и изисквания за специализирано обучение на медиаторите;
4. Въвеждане на критерии за вписване, мандат и оценка на медиаторите;
5. Регламентиране на реда за провеждане на информационни срещи и процедури по медиация;
6. Определяне на такси, разноси и възнаграждения;
7. Осигуряване на контрол и отчетност по прилагането на съдебната медиация;

Целите са в съответствие със стратегическата рамка за модернизация на съдебната власт и ангажиментите по НПВУ.

3. Идентифициране на заинтересованите страни: Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

Преки заинтересовани страни:

1. Членовете на Висшия съдебен съвет, предвид правомощието на същия да осъществява контрол за изразходваните средства от органите на съдебната власт за изплащане на възнаграждения на медиаторите и необходимите разходи за провеждане на процедурата по съдебна медиация;
2. Членовете на съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, предвид правомощието на същата да открива процедура по извършването на подбор на медиатори към съдебен център, да участват в комисии по извършването на подбора, да утвърждава методика за изготвяне и провеждане на писмения тест, да одобрява програма за специализираното обучение на кандидатите и да поддържа актуален списък на учителите;
3. Лица, отговарящи на чл. 8, ал. 1 от Закона за медиацията, кандидати в процедури по подбор на медиатори;
4. Членовете на комисиите по подбор.

5. Администрацията на ВСС, обобщаваща и анализираща информацията, постъпваща от отчетите на съдебните центрове по медиация. Косвени заинтересовани страни: Магистрати, физически и юридически лица, в качеството им на участници в обществените консултации. Професионални организации на медиатори и обучителни институции.
4. Варианти на действие: Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително и варианта „без намеса“. При този нормативен акт не е възможно да бъдат формулирани варианти, различни от вариант „без намеса“ и предложеният вариант за приемане на наредбата. Всякакъв друг вариант, различен от приемане на наредбата, би бил неизпълнение на нормативен акт от по-високо ниво. Вариант на действие 1 „Без намеса“: При този вариант ще продължи да се наблюдава: 1. Неизпълнение на законово делегация на чл. 25 от Закона за медиацията; 2. Липсва подзаконова регламентация за подбора и дейността на медиаторите; 3. Невъзможност за прилагане на задължителната информационна среща; 4. Потенциални правни и институционални последици, включително неспазване на НПВУ; 5. Липса на съответствие на подзаконовите нормативни актове един с друг. Вариант на действие 2 „Приемане на наредбата“: При този вариант ще бъдат осигурени: 1. Изпълнение на законово задължение на чл. 25 от Закона за медиацията и ангажименти по НПВУ; 2. Създаване на ефективна регулаторна рамка; 3. Работеща система за подбор, обучение, организация и отчетност на медиаторите; 4. Повишаване на качеството на медиацията и намаляване на съдебната натовареност;
5. Разходи: Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значими потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи се очаква да бъдат второстепенни, и кои да са значителни. Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба са описани във изготвената Финансова обосновка, придружаваща проекта на подзаконовия нормативен акт.
6. Ползи: Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значими потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат

на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

Вариант на действие 1 „Без намеса“:

Не могат да бъдат идентифицирани ползи от реализирането на Вариант на действие 1 „Без намеса“.

Вариант на действие 2 „Приемане на наредбата“:

С приемането на предложения подзаконов нормативен акт непряко ще доведе до поставената обща цел от законодателя да се преодолее недоверието на гражданите към медиацията като алтернативен способ за разрешаване на спорове. Също така ще се наблюдава намаляване на съдебната натовареност и повишаване на правната сигурност.

7. Потенциални рискове: Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове

Вариант на действие 1 „Без намеса“:

Неприемането на Наредбата съставлява неизпълнение на изрично законово задължение на ВСС и забавяне или блокиране на прилагането на съдебната медиация.

Вариант на действие 2 „Приемане на наредбата“:

Не са идентифицирани рискове при приемане на Наредбата.

8. Административната тежест:

☐ Ще се повиши

☐ Ще се намали

X Няма ефект

Наредбата не създава нова административна тежест извън вече регламентираната в закона. Промените произтичат от законово задължение.

9. Въздействие върху микро, малки и средни предприятия (МСП):

☐ Актът засяга пряко МСП

X Актът не засяга МСП

X Няма ефект

Наредбата не засяга микро, малките и средни предприятия.

10. Проектът на нормативен акт изисква цялостна оценка на въздействието:

☐ Да

X Не

Наредбата има за цел да детайлизира и прецизира съществуващата нормативна уредба, като при прилагането на нормативния акт не се очакват значителни последици. В този смисъл не се изисква извършването на цялостна оценка на въздействието.

11. Обществени консултации: Обобщете най-важните въпроси за обществените консултации, посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

Най – важните въпроси за обществената консултация са:

В1.: Изработеният проект на Наредба в съответствие ли е със законовите разпоредби въведени със ЗИД на ГПК (обн. ДВ, бр. 55 от 08.07.2025 г.)?

B2.: Разписани ли са ясно процедурите за медиация?

B3.: Ясни ли са разпоредбите относно възнагражденията и разноските?

Проектът на Наредба ще бъде публикуван на Интернет страницата на ВСС www.vss.justice.bg, раздел „Обществени консултации“, за срок от 14 дни, подробни съображения за което се съдържат в мотивите, придружаващи проекта за подзаконов нормативен акт. Проектът на Наредба ще бъде внесен на заседание на Пленума на ВСС, като ще бъдат обсъдени постъпилите становища.

Заседанията на Пленума на Висшия съдебен съвет са публични и се излъчват онлайн на Интернет страницата на Съвета. Пълните стенографски протоколи от заседания на Пленума също са публично достъпни на Интернет страницата на ВСС.

Справката за постъпилите становища и за тяхното отразяване ще бъде публикувана на Интернет страницата на ВСС.

12. Приемането на нормативния акт предвидено ли е в европейското законодателство.

☐ Да

X Не

Приемането на нормативния акт не е предвидено в европейското законодателство.

13. Подпис на отговорното лице:

Име и длъжност: [Юлиан Ангелов](#) – гл. експерт –юрисконсулт, отдел ПОНД, дирекция „Правна“, Администрация на ВСС

Дата: 09.07.2025 г.

Подпис: /П/

Съгласувал: [Димитър Ненов](#) –директор на дирекция „Правна“, Администрация на ВСС

Дата: 09.07.2025 г.

Подпис: /П/